

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

Комар Наталії Володимирівни

на дисертаційну роботу **Огінок Соломії Василівни**

на тему: «Франчайзинг як інструмент формування єдиного ринку ЄС»,

представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних

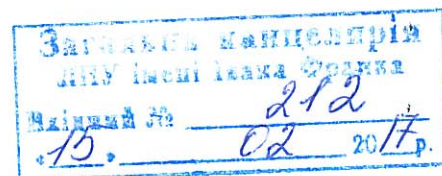
наук за спеціальністю **08.00.02 – світове господарство і міжнародні**

економічні відносини

1. Актуальність теми дослідження

В умовах міжнародної та континентальної інтеграції актуалізувалося питання щодо збільшення кількості підприємств малого та середнього бізнесу, які пропонують свої товари та послуги на певних умовах. Іншими словами однією із найефективніших форм міжнародної економічної діяльності як на глобальному рівні, так і в межах певних інтеграційних об'єднань є франчайзинговий бізнес, який, як показує світова та європейська практика, створює незаперечні переваги для обох учасників – франчайзера та франчайзі. Країна, на території якої розвивається франчайзинговий бізнес – це означає залучення прямих іноземних інвестицій, які задовільняють потребу підприємств в обмеженості ресурсів та дозволяють їм покращити якісні характеристики своєї продукції та в цілому підвищити конкурентоспроможність країни.

Тенденції, які склались на європейському ринку франчайзингу є як позитивними, так і негативними. Однак, подальша лібералізація економік країн-членів ЄС та приєднання нових країн до європейської спільноти, а також їхнє прагнення побудувати організований ринок комерційних взаємовідносин, заснований на власних інвестиціях, спонукали до посилення розвитку франчайзингу та незалежного бізнесу. Франчайзинг виробничих підприємств передбачає передачу певних виробництв, технологій, методів

організації бізнесу, патентів, ноу-хау, популяризацію відомих брендів та ін., тому є нагальне питання щодо створення уніфікованої системи ведення комерційної діяльності, яка б дозволила без певних труднощів розвивати франчайзинговий бізнес в країнах ЄС. В останні роки міжнародні компанії починають виявляти значну зацікавленість у співпраці з українськими партнерами на основі франчайзингу, оскільки український ринок є доволі цікавим для іноземних інвесторів завдяки кваліфікованій робочій силі, відносно низьких витрат на рекламу, цін на нерухомість та ріст ринкового попиту. Зі своєї сторони вітчизняні бізнесмени також усвідомлюють всі переваги використання відомої торгової марки та відпрацьованої технології ведення бізнесу міжнародних компаній. Тому Україна, яка прагне в найближчі часи сформувати конкурентне бізнес-середовище, сприяти подоланню структурних регіональних диспропорцій в національній економіці, активізувати інноваційні процеси, швидко реагувати на зміни кон'юнктури ринку, розв'язувати проблеми зайнятості населення тощо в умовах євроінтеграційних процесів, повинна комплексно підійти до вирішення економічних, організаційно-правових, соціально-психологічних та навчальних проблем вільного розвитку франчайзингу як на національному, так і на європейському ринках. Так, наприклад у Європі та США пред'являються дуже жорсткі вимоги до майбутнього франчайзера. Підприємство може продавати франшизу тоді, коли воно здатне надавати всебічну підтримку своїм операторам, має відповідно розташовану інфраструктуру, фахівців, персонал, базу для навчання – це з однієї сторони, а з іншої – переговори будуть вестися лише з тими підприємствами, потенційними франчайзі, які відповідають стандартним умовам франчайзингового бізнесу. В цілому розвиток франчайзингового бізнесу вимагає від підприємців широких знань в області менеджменту, маркетингу, реклами, діловодства, вміння враховувати його особливості та швидко реагувати на кон'юнктуру внутрішнього та зовнішнього середовищ. Однак, в

Україні франчайзинг розвивається повільно через відсутність невизначених організаційних та фінансових аспектів формування стратегій розвитку франчайзингових мереж, недолугих законів та нормативних актів, недостатню обізнаність підприємців, наявність суттєвих комерційних ризиків, нестабільність ринку товарів й послуг, нерозвиненість інфраструктури. Обґрунтування ролі франчайзингу як інструменту посилення розвитку малого й середнього бізнесу в країнах ЄС й конвергенції їх національних економік та необхідність його активного розвитку в Україні в умовах загострення конкуренції на внутрішніх ринках, відсутності достатніх фінансових можливостей для запровадження нових технологій у виробництво, неконкурентоспроможності порівняно з іноземними фірмами обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

2. Наукова новизна одержаних результатів

Підсумовуючи основні висновки і результати дисертаційної роботи, а також особистий внесок здобувача у дослідження обраної ним проблеми, найбільш суттєвими можна визначити такі:

1. Сформовано комплексний підхід до дослідження суті, еволюції франчайзингу та факторів, які впливають на його розвиток (с.42-55);
2. Виявлено чотири групи країн з різними ступенями державного регулювання франчайзингу та на цій основі проаналізовано кореляційний зв'язок між певним видом державного регулювання й кількістю франчайзерів в розрізі систематизованих країн (с.77-82).
3. Змодельовано та доведено позитивний вплив посилення державного регулювання, зокрема в сфері захисту прав інтелектуальної власності, на розвиток франчайзингу, який у свою чергу сприяє економічному зростанню в розрізі окремих країн ЄС та Україні. (с.95-98; с.100-104).
4. Виявлено проблемні аспекти функціонування франчайзингової

системи господарювання в Україні (с.110; с.118-123).

5. Запропоновано перспективні напрямки розвитку франчайзингу та окреслено необхідність адаптації державного регулювання франчайзингових відносин в Україні до європейських вимог (с. 114, с.126-129).

3. Обґрунтованість та достовірність сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій

Зміст дисертаційної роботи відповідає назві теми, висновки розділів містять аргументовані положення щодо наукової новизни та повністю реалізують поставлені автором завдання дослідження.

Отримані здобувачем результати дисертаційного дослідження, сформульовані висновки та рекомендації є достовірними та науково обґрунтованими, що підтверджується значною кількістю посилань на роботи вітчизняних та закордонних вчених і базується на використанні сучасних методів дослідження.

У процесі написання наукового дослідження використано широкий спектр статистичних та аналітичних матеріалів Світового банку, Світової організації торгівлі, Міжнародного валютного фонду, стратегічного дослідницького інституту США Heritage Foundation, Організації економічного співробітництва та розвитку, Євростату, Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Слід наголосити, що велика кількість наукової, дослідницько-аналітичної та статистичної бази дисертаційної роботи становлять саме зарубіжні видання.

У дисертаційній роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи аналізу економічних явищ та процесів, зокрема: історичний, статистичний, методи аналізу й синтезу, наукового абстрагування, порівняння, групування, систематизації та класифікації, емпіричні та графічні методи, метод економетричного аналізу, методи лінійного кореляційного та регресійного аналізу панельних даних.

Вищевикладене свідчить про достатню обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Огінок С.В.

4. Значення отриманих у роботі нових результатів для науки і практики

Тема дисертаційної роботи Огінок Соломії Василівни виконана в межах науково-дослідних тем кафедри міжнародних економічних відносин Факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка: "Екологічні чинники економічного зростання в країнах Центрально-Східної Європи" (номер державної реєстрації 0114U004246), "Стратегії міжнародної конкурентоспроможності та конвергенції соціально-економічного розвитку ЄС" (номер державної реєстрації 0115U003956). Участь дисертанта та його особиста роль у виконанні науково-дослідних роботах чітко визначена у дисертації. Крім того, дисертаційна робота виконувалась в межах стажування здобувача в Школі міжнародних відносин в Університеті Джорджа Вашингтона у м. Вашингтон, США (лютий-червень 2014 р.).

Результати та висновки дисертаційної роботи використано при підготовці аналітичних матеріалів та розробці адресних рекомендацій Департаментом економічного розвитку, торгівлі та промисловості Львівської обласної державної адміністрації, що підтверджує практичну цінність роботи.

Основні результати та висновки дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі кафедри міжнародних економічних відносин Факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Франчайзинг», «Міжнародні економічні відносини», «Комерційна дипломатія» для студентів спеціальності "Міжнародні економічні відносини".

5. Повнота викладення результатів наукових досліджень в опублікованих працях

Основні наукові положення, що виносять на захист є обґрунтованими, відповідають сформульованій меті та завданням дослідження. Автореферат дисертації відображає основні результати проведеного дослідження та за змістом ідентичний основним положенням дисертації.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 22 наукові праці загальним обсягом 5,1 друк. арк., із яких 8 статей – у наукових фахових виданнях, 2 статті – у наукових іноземних виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз та 12 праць – у збірниках тез та матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Основні наукові положення, результати і висновки дисертаційної роботи апробовані на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, методологічних семінарах тощо.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають нормативним вимогам та повною мірою відображають наукові результати дослідження.

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи досягнуті результати та наукову новизну положень дисертаційного дослідження, необхідно відмітити окремі зауваження і дискусійні положення:

1. У розділі 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми формування та розвитку єдиного ринку ЄС» автор розглядає різні теорії, концепції міжнародної економічної інтеграції та хронологічні проблемні аспекти формування єдиного європейського ринку. Проте, на наш погляд, в дисертаційному дослідженні доцільно було б розглянути роль, місце, значення франчайзингу на зближення національних економік в процесі формування єдиного європейського ринку й подати його наочне представлення.

2. У параграфі 1.2. «Теоретичні основи аналізу спільного ринку ЄС» автор аналізує особливості формування спільного ринку та його наслідки для країн-членів Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС), різні погляди щодо ототожнення трактувань «внутрішній ринок» та «спільний ринок». На нашу думку, доцільно було б розвинути дискусійні питання щодо поняття «єдиний ринок», запропонувати своє власне трактування та виокремити основні відмінності між трактуваннями «спільний ринок ЄС» та «єдиний ринок ЄС».

3. У параграфі 2.2. «Позитивні та негативні чинники міжнародного бізнесу на умовах франчайзингу» автор надто багато уваги приділив як позитивним, так і негативним впливам розвитку франчайзингового бізнесу на національні економіки загалом. Поряд з цим доцільно було б здійснити компаративний аналіз впливу франчайзингового бізнесу на соціально-економічний розвиток на прикладі окремих країн ЄС та особливостей імплементації національними урядами заходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків франчайзингових взаємовідносин.

4. У параграфі 2.3. «Роль франчайзингу у розвитку сучасного європейського бізнесу» автор аналізує особливості здійснення франчайзингового бізнесу та впливу державного регулювання на його розвиток в розрізі окремих країн ЄС. Автор зауважує, що вступ Польщі, Чехії, Угорщини, Болгарії та Румунії до ЄС позитивно сприяє розвитку власних підприємств на умовах франчайзингу. Проте, варто було б здійснити бенчмаркінг особливостей функціонування франчайзингу як до, так і після вступу цих країн до ЄС та подати їх наочне представлення.

5. Потребують конкретизації пропозиції автора щодо перспектив імплементації франчайзингової стратегії в Україні на основі вивченого досвіду країн-членів ЄС щодо вдосконалення державного регулювання франчайзингу у процесі формування єдиного європейського ринку (п.3.2).

7. Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Огінок Соломії Василівни є самостійною, цілісною, логічно завершеною науковою працею. За змістом дисертаційна робота відповідає темі, меті і поставленим автором завданням дослідження, містить наукові положення, теоретичні висновки і практичні рекомендації, що мають безумовний теоретичний інтерес та практичне значення. Використаний науковий інструмент і методи дослідження відповідають сучасним вимогам. Основні наукові результати достатньо повно відображені у публікаціях автора, зміст автореферату є ідентичним змісту дисертації та відображає основні положення роботи.

За змістом, теоретико-методологічним рівнем, науковою новизною та практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота Огінок Соломії Василівни на тему «Франчайзинг як інструмент формування єдиного ринку ЄС» відповідає вимогам МОН України, передбачених п. 9,11,12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри міжнародної економіки
Тернопільського національного
економічного університету

Н. В. Комар

Н. В. Комар

Г. В. Терещук

Зав. загальним відділом